

Sygn. akt II CKN 875/98

P O S T A N O W I E N I E

Dnia 28 marca 2000 r.

Sąd Najwyższy Izba Cywilna

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSN - Tadeusz Żyznowski
Sędziowie: SN - Bronisław Czech (spraw.)
SN - Marian Kocon

Protokolant - Anna Panasiuk

po rozpoznaniu w dniu 28 marca 2000 r. na rozprawie,

sprawy z wniosku E. F.,

z udziałem J. B., M. K. i T. K.,

o stwierdzenie nabycia spadku po I. F.,

na skutek kasacji uczestniczki postępowania J. B.

od postanowienia Sądu Wojewódzkiego w Ł.
z dnia 10 czerwca 1998 r., sygn. akt III Ca [...],

p o s t a n a w i a:

oddalić kasację i zasądzić od uczestniczki postępowania J. B. na rzecz wnioskodawcy E. F. kwotę 800 zł. (osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania za instancję kasacyjną.-

Sygn. akt II CKN 875/98

U z a s a d n i e

Sąd Rejonowy w Ł. postanowieniem z 3.X.1997 r., V Ns II [...], stwierdził, że spadek po I. F., zmarłej 23.VI.1995 r., nabył w całości - na podstawie testamentu z dnia 19.VI.1995 r. – brat jej zmarłego wcześniej męża E. F.. Podstawą tego rozstrzygnięcia stały się następujące ustalenia i wnioski:

Spadkodawczyni, urodzona 8.X.1919 r., była wdową i nie miała dzieci. Będąc poważnie chora i spodziewając się leczenia szpitalnego, sporządziła 19.VI.1995 r. testament ustny, ustanawiając swoim jedynym spadkobiercą E. F.. Przy złożeniu tego oświadczenia woli świadkami byli jednocześnie obecni A. S., J. K. i H. U.. Zdaniem Sądu Rejonowego obawa rychłej śmierci spadkodawczyni istniała zarówno subiektywnie jak i obiektywnie, przez co spełnione zostały przesłanki z art. 952 § 1 k.c.

Apelacje J. B. i M. K. oddalił Sąd Wojewódzki w Ł. postanowieniem z 10.VI.1998 r., III Ca [...].

Uczestniczka postępowania J. B. w kasacji od tego postanowienia Sądu Wojewódzkiego, zarzucając naruszenie:

a/ art. 952 § 1 k.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie polegające „na bezzasadnym uznaniu, że (...) zachodziła obawa rychłej śmierci spadkodawczyni, a ponadto bezspornym uznaniu, iż jej oświadczenie stanowiło wyraz ostatniej woli, bezzasadnym uznaniu, iż wolę oświadczyła przy jednoczesnej obecności trzech świadków”,

b/ art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c. polegające na „zaniechaniu rozważenia i oceny zarzutów procesowych podniesionych w apelacji (...), co skutkowało w konsekwencji negatywnym rozstrzygnięciem wobec uczestniczki postępowania”,

wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia i stwierdzenie nabycia spadku przez J. B. w całości na podstawie testamentu własnoręcznego, ewentualnie – o uchylenie postanowień sądów obu instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Podstawę kasacji stanowić mogą wyłącznie uchybienia popełnione przez sąd drugiej instancji (art. 392 k.p.c.), polegające bądź na naruszeniu przepisów prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, bądź na naruszeniu przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 393¹ k.p.c.). Sąd Najwyższy jest związany granicami kasacji (jej podstawami i wnioskami - art. 393¹¹ k.p.c.).

2. Skarżąca w ramach podstawy kasacyjnej z art. 393¹ pkt 2 k.p.c. zarzuciła naruszenie art. 378 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c.

Art. 378 § 1 k.p.c. stanowi, że sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach wniosków apelacji, zaś według art. 382 k.p.c. sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Skarżąca nie uzasadnia na czym ma polegać naruszenie wymienionych przepisów lecz posługując się fragmentami wyników postępowania dowodowego przedstawia swoją wersję stanu faktycznego, co nie może być uznane za uzasadnienie zarzuconego naruszenia przytoczonych tu przepisów.

Z treści uzasadnienia wyroku Sądu Wojewódzkiego wynika, że odpowiada ono przepisowi art. 328 § 2 k.p.c. (którego naruszenia skarżąca zresztą nie zarzuca), przy przyjęciu zasad sporządzania uzasadnienia orzeczenia merytorycznego przez sąd drugiej instancji [zob. orzeczenia SN: z 26.IV.1935 r., C III 473/34 (Zb. U. 1935 r., poz. 496), z 7.IX.1936 r. C III 1167/35 (Zb.U. 1937, poz. 11), z 25.VI.1997 r., III CKN 80/97 (OSNC 1997, z. 12. poz. 206) oraz z 22.IV.1997 r., II UKN 61/97 (OSNAP 1998, nr 3, poz. 104)]. Prowadzi to do wniosku, że zarzucone naruszenie art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c., mające

polegać na „zaniechaniu rozważenia i oceny zarzutów procesowych podniesionych w apelacji (...), co skutkowało w konsekwencji negatywnym rozstrzygnięciem wobec uczestniczki postępowania”, nie jest zasadny, skoro cały materiał dowodowy został rozważony i oceniony przez Sąd pierwszej instancji, co zostało zaakceptowane przez Sąd Wojewódzki, który dodatkowo podkreślił jeszcze znaczenie niektórych dowodów, skarżąca nie wskazała zaś przepisów, jakie miałyby naruszyć Sąd Wojewódzki i które świadczyłyby o tym, iż przyjęte przez ten Sąd kryteria oceny dowodów były wadliwe.

3. Ocenę zasadności zarzutu naruszenia prawa materialnego dokonuje Sąd Najwyższy na podstawie stanu faktycznego, na którym oparto zaskarżone orzeczenie, jeżeli brak zarzutów z art. 393¹ pkt 2 k.p.c., lub gdy okazały się one nieusprawiedliwione (por. wyroki SN z 7.III.1997 r., II CKN 18/97, OSNC 1997, z. 8, poz. 112 i z 26.III.1997 r., II CKN 60/97, OSNC 1997, z. 9, poz. 128).

Judykatura i doktryna w przedmiocie wykładni pojęcia obawy rychłej śmierci nie jest jednolita, akcentując bądź subiektywny, bądź obiektywny aspekt tej obawy. Trafnie jednak zwrócono uwagę, że w sytuacji, gdy subiektywna obawa rychłej śmierci jest oparta na okolicznościach uzasadniających takie przekonanie spadkodawcy, to w tym przedmiocie spełnione zostało wymaganie z art. 952 § 1 k.c.

Wedle przyjętych przez Sąd Wojewódzki ustaleń u testatorki istniała obawa rychłej śmierci zarówno subiektywnie, jak i obiektywnie, testatorka miała *animus testandi*, a jej oświadczenie ostatniej woli odbyło się w obecności jednocześnie obecnych trzech świadków. Ustalenia te nie zostały skutecznie podważone i dlatego zarzut naruszenia art. 952 § 1 k.c. jest chybiony.

Skoro podstawy kasacji okazały się nieusprawiedliwione, a brak nieważności postępowania uwzględnianej z urzędu, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 393¹² k.p.c., art. 520 § 3, art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 393¹⁹, 391 k.p.c. i 13 § 2 k.p.c.).

aw